

## Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 31, 2021

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

### INHOUDSOPGAVE

#### Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1398](#) 28-09-2021

1. Kwalificatieklacht. Is sprake van ‘meermalen gepleegd’? 2. Verandering van wetgeving, verlaagd strafmaximum. Heeft hof verzuimd bij strafoplegging het ten gunste van verdachte gewijzigde sanctierecht toe te passen? 3. Motivering bijkomende straf van openbaarmaking van uitspraak.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1280](#) 28-09-2021

Post-Keskin. Afwijzing in arrest toereikend gemotiveerd? Schending ondervragingsrecht?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1279](#) 28-09-2021

Is kader uit post-Keskin ook van toepassing op rechtmatigheidsgetuigen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1281](#) 28-09-2021

Was sprake van ‘ernstige bezwaren’ tegen verdachte ten tijde van het door de officier van justitie gegeven bevel tot afname van celmateriaal ten behoeve van DNA-onderzoek als bedoeld in artikel 151b lid 1 Sv?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1399](#) 28-09-2021

Is bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat feiten in periode van 1-4-2012 tot en met 17-2-2015 zijn begaan, toereikend gemotiveerd? Is strafoplegging, voor zover in strafmotivering van diezelfde pleegperiode wordt uitgegaan, begrijpelijk?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1282](#) 28-09-2021

Afwijzing van in appelschriftuur gedaan en ter terechtzitting in hoger beroep gehandhaafd (voorwaardelijk) verzoek nader gedragsdeskundig onderzoek betreffende verdachte te laten plaatsvinden, omdat noodzaak daartoe niet is gebleken. Kan stellen van voorwaarden worden aangemerkt als weigering mee te werken?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1275](#) 28-09-2021

Heeft hof nagelaten overschrijding van redelijke termijn in eerste aanleg bij strafoplegging te betrekken?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1397](#) 28-09-2021

Kon hof bij strafbepaling ter zake van het onder 3 bewezen verklaarde feit (valsheid in geschrift), dat niet aan ’s hofs oordeel was onderworpen, uit re-integratieplan van reclassering blijken onverschillige houding van verdachte betrekken?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1337](#) 28-09-2021

Geen afschrift van dagvaarding in hoger beroep verzonden aan raadvrouw van verdachte, artikel 48 Sv.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1388](#) 28-09-2021

Heeft het hof de verwerping van het betrouwbaarheidsverweer mede doen steunen op een bij de rechter-commissaris afgelegde getuigenverklaring die niet tot het dossier behoort?

**Annotatie**

[Voorwaardelijk verzoek gedragskundig onderzoek.](#)

*mr. J.H.J. Verbaan*

**Annotatie**

[Post-Keskin: mishandeling horen getuigen in verband met noodweer.](#)

*mr. J.H.J. Verbaan*

ANNOTATIE

## **Voorwaardelijk verzoek gedragskundig onderzoek.**

***mr. J.H.J. Verbaan***

### ***Commentaar bij HR 28 september 2021, ECLI:NL:HR:2021:1282.***

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie de eendaadse samenloop van: opzettelijk brand stichten en een ontploffing teweegbrengen, terwijl daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is en opzettelijk brand stichten en een ontploffing teweegbrengen, terwijl daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander te duchten is, is bewezen verklaard, over de afwijzing door het hof van het (voorwaardelijke) verzoek een gedragsdeskundig onderzoek betreffende de verdachte te laten plaatsvinden.

De uitspraak van het hof houdt met betrekking tot de oplegging van de maatregel van terbeschikkingstelling en de afwijzing van het verzoek in: 'Voor het geval het hof toch overweegt om aan verdachte de maatregel van terbeschikkingstelling op te leggen, verzoekt de raadvrouw om een nader gedragsdeskundig onderzoek te gelasten naar diagnostiek, doorwerking, inschatting van de kans op recidive en een advies over behandeling en het kader waarin deze het best zou kunnen plaatsvinden. Aangevoerd is dat verdachte aan dit onderzoek zal meewerken indien hiervan geluidsopnamen worden gemaakt. Het hof wordt dan ook verzocht te bepalen dat tijdens het gedragsdeskundig onderzoek geluidsopnamen worden gemaakt.'

Het hof overweegt dat ten aanzien van de gevorderde terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswege wordt overwogen dat voor oplegging daarvan vereist is dat bij verdachte tijdens het begaan van het strafbare feit een gebrekkige ontwikkeling en/of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond. Nu verdachte grotendeels niet heeft willen meewerken aan de observatie in het Pieter Baan Centrum (hierna: PBC), konden de deskundigen aldaar de aanwezigheid hiervan niet vaststellen of uitsluiten. Op grond hiervan wordt verdachte aangemerkt als weigerende observandus. Het hof zal voor de beantwoording van de vraag of bij verdachte tijdens het begaan van het delict sprake was van een gebrekkige ontwikkeling en/of ziekelijke stoornis van de geestvermogens acht slaan op de diverse rapportages die over hem zijn opgemaakt, waaronder ook de rapportage van het PBC (zie

ECLI:NL:HR:2020:625).

In het kader van de voorgeleiding van verdachte is door Reclassering Nederland een advies uitgebracht. In het advies is vermeld dat verdachte in het gesprek met de reclassering heeft verteld dat hij sinds november 2017 in een neerwaartse spiraal terecht is gekomen. Hij kreeg niet het gewenste contract op zijn werk en daarnaast had hij geen plezier in zijn werk. Verdachte zag het steeds minder zitten en heeft vanaf juni zijn post niet meer geopend. Hij zag het geld op zijn bankrekening steeds verder slinken nadat hij in augustus volledig was gestopt met werken. Vanaf dat moment had hij bedacht dat hij absoluut niet dakloos wilde raken. Verdachte zag geen andere uitweg dan een delict te plegen om in de gevangenis te belanden; alles om maar niet dakloos te worden.

Verdachte is vervolgens in het kader van een trajectconsult onderzocht door een psychiater van NIFP Noord-Oost Nederland om te onderzoeken of het laten opstellen van een pro Justitia-rapportage geïndiceerd was. Het rapport van 14 september 2018 vermeldt dat verdachte, zodra hij het woord 'psychiater' hoort, aangeeft dat hij niet met onderzoeker wil praten. Het hof haalt de belangrijkste overwegingen uit dat rapport aan en overweegt dat verdachte vervolgens in de periode van 4 maart 2019 tot 12 april 2019 is opgenomen in het PBC. Verdachte is onderzocht door een multidisciplinair team dat bestond uit een psychiater, een psycholoog, een forensisch milieuonderzoeker en een groepsleider. De onderzoeksbevindingen zijn weergegeven in het rapport van 14 juni 2019.

In het rapport is vermeld dat verdachte zijn medewerking aan het onderzoek grotendeels heeft geweigerd. Door de weigering had de forensisch milieuonderzoeker nauwelijks inhoudelijke gesprekken met verdachte. Wel is gesproken met enkele leden van het sociale netwerk van verdachte en werd schriftelijke informatie ontvangen van diverse instellingen. Door de weigering kregen de rapporterende psychiater en psycholoog weinig informatie uit eigen gesprekken.

De psycholoog vermeldt dat de interactie tussen het temperament van verdachte en het gezinsklimaat mogelijk meespeelt wanneer verdachte, vanaf in ieder geval de pubertijd, een afwijkende beweging in zijn persoonlijkheidsontwikkeling laat zien. Volgens de psycholoog had verdachte moeite om op sociaal gebied adequaat te functioneren en ontwikkelde hij gedragsproblemen. Het leidt tot hulpverleningscontacten (waaronder een plaatsing binnen de gesloten jeugdzorg) waar naast afhankelijkheid van verschillende middelen, wordt gesproken van een achterblijvende morele ontwikkeling, bewust choqueren van mensen en een mogelijke scheefgroei van de persoonlijkheid met antisociale trekken. Volgens de psycholoog worden in het huidige onderzoek aanwijzingen gevonden voor een bestending of continuering van de eerder geconstateerde scheefgroei in de persoonlijkheid. De afwijkende

persoonlijkheidsconstellatie of problematiek centreert zich rond een narcistische dynamiek met afwijkende belevingen, emoties, cognities en drijfveren.

De psychiater vermeldt dat verdachte in 2008 in beeld komt bij Bureau Jeugdzorg, hetgeen leidt tot nader onderzoek door het AMK. Volgens de psychiater wordt hierna in een diagnostisch onderzoek uit 2009 door Praktijk Buitenpost, centrum voor ambulante Geestelijke Gezondheidszorg geconcludeerd dat verdachte dan een bijna 18-jarige jongeman is met problemen op het gebied van alcohol- en drugsgebruik en kenmerken van een conduct disorder. Onderliggend lijken er vanuit de anamnese en het contact kenmerken van een autismspectrumstoornis, type syndroom van Asperger aanwezig. Gezien de forse grensoverschrijdende gedragingen van verdachte, het ontbreken van gewetenswroeging en de kick die hij ervaart bij zijn criminele gedragingen kan gesproken worden van een verstoorde persoonlijkheidsontwikkeling met het risico op een antisociale persoonlijkheidsstoornis. Volgens de psychiater wordt een afhankelijkheid van verschillende middelen vastgesteld alsook een gedragsstoornis, beginnend in de adolescentie. Ondanks verdachtes gebrek aan behandelmotivatie doordat hij zelf geen problemen ervaart, wordt een verwijzing naar Verslavingszorg Noord-Nederland vanwege fors middelengebruik of de Forensische Jeugdpsychiatrie geïndiceerd geacht vanwege de gedragsstoornis en de verstoorde persoonlijkheidsontwikkeling.

Volgens de psychiater wordt in een brief van 3 maart 2009 door het AMK beschreven welk problematisch gedrag verdachte thuis en op school vertoonde. Verdachte wordt vervolgens in maart 2009 gedurende ongeveer drie maanden tot zijn achttiende verjaardag uit huis geplaatst in JJI Het Poortje. In een schrijven van Het Poortje valt volgens de psychiater te lezen dat geconcludeerd wordt dat op dat moment sprake lijkt van een bijna 18-jarige man met een gedragsstoornis en een bedreigde persoonlijkheidsontwikkeling richting een antisociale persoonlijkheidsstoornis. Daarnaast is sprake van polydrugsgebruik en cannabisafhankelijkheid. Er is geen sprake van de stoornis van Asperger.

De psychiater en de psycholoog concluderen dat er op basis van de beschikbare collaterale informatie en de observatiegegevens geen aanwijzingen naar voren komen voor het bestaan van een ontwikkelingsstoornis (zoals een autismspectrumstoornis, waaronder het syndroom van Asperger, of ADHD) of een psychotische, bipolaire of angststoornis. In de aanloop tot het ten laste gelegde zou wel sprake zijn geweest van somberheidsklachten en mogelijk ook van slaapproblemen en een verminderde eetlust. Voorts zou verdachte enkele suïcidale uitspraken hebben gedaan. Volgens de rapporteurs zouden dergelijke klachten kunnen passen bij een depressieve episode. Omdat hierover door de beperkingen van het onderzoek onvoldoende informatie beschikbaar is gekomen, kan niet worden vastgesteld, noch worden uitgesloten of daarvan in de aanloop tot het ten laste gelegde sprake is geweest. De rapporteurs menen ten

aanzien van de intellectuele vermogens van verdachte dat gesproken kan worden van bovengemiddeld intellectueel functioneren. De rapporteurs vermelden voorts dat uit dossierinformatie naar voren komt dat er in de adolescentie sprake is geweest van middelenproblematiek. Verdachte zou naar eigen zeggen in 2011 gestopt zijn met het gebruik van drugs en tot aan zijn huidige detentie enkel nog alcohol gebruiken. In het rapport is vermeld dat verdachte problematisch gebruik ontkent, maar dat uit de politiemutaties enkele incidenten naar voren komen waarbij verdachte onder invloed was van alcohol. Ten slotte concluderen de rapporteurs dat er in het onderhavige onderzoek aanwijzingen naar voren kwamen voor een afwijkende persoonlijkheidsconstellatie. De psychiater en de psycholoog vermelden in dit kader het volgende.

‘Gedurende de huidige opname komt een narcistische persoonlijkheidsdynamiek naar voren. Dit uit zich in cynisme en devaluerend gedrag dat reeds in de adolescentie werd beschreven. Zo geeft betrokkene zich geregeld weinig rekenschap van de gevoelens van een ander (hoewel zijn empathische vermogens op cognitief niveau intact zijn), stelt hij zich devaluerend en neerbuigend op en heeft hij soms moeite nuance aan te brengen in zijn denken (dichotome denkstijl). Deze dynamiek is passend bij betrokkenes persoonlijkheid en komt niet enkel voort uit zijn procespositie. Derhalve kunnen deze gedragskenmerken worden geduid als narcistische persoonlijkheidstrekken. Hoewel er op basis van onderhavig onderzoek aanwijzingen naar voren komen voor persoonlijkheidsproblematiek, is er te weinig informatie beschikbaar gekomen over betrokkenes algehele functioneren om te kunnen vaststellen of uitsluiten dat er sprake is van een persoonlijkheidsstoornis.

(...)

Betrokkene beschrijft over de laatste weken tot maanden voor het tenlastegelegde een stemmingsdaling, die mogelijk gepaard ging met slaapklachten en een verminderde eetlust. Het is onduidelijk gebleven in hoeverre eventueel (overmatig) gebruik van alcohol hierin een rol heeft gespeeld en/of de stemmingsdaling mogelijk samenhangt met een krenking vanuit persoonlijkheidsproblematiek of dat deze – los van enige pathologie – situatief werd bepaald.’

Ten gevolge van de beperkingen van het onderzoek kunnen de rapporteurs geen uitspraak doen over het al dan niet aanwezig zijn van een gebrekkige ontwikkeling en/of ziekelijke stoornis ten tijde van het ten laste gelegde. Daardoor kunnen zij tevens geen uitspraak doen over een eventuele relatie tussen mogelijke pathologie en het ten laste gelegde en is het niet mogelijk het recidiverisico vanuit eventuele pathologie te onderbouwen. Als risicofactoren worden genoemd het gebrek aan steun vanwege beperkte tot afwezige contacten vanuit het primaire steunsysteem alsook een vermoedelijk beperkt sociaal netwerk, het ontbreken van huisvesting op dit moment, het niet hebben van concrete plannen na de huidige detentie en

het afwijzend staan tegenover hulpverlening. Als beschermende factoren worden gezien verdachtes bovengemiddelde intelligentie en zijn vermogen tot goed financieel beheer.

Ten behoeve van de behandeling van de zaak in hoger beroep is door Reclassering Nederland een advies opgesteld naar aanleiding van het verzoek om een onderzoek te doen naar de haalbaarheid van terbeschikkingstelling met voorwaarden. In het advies is vermeld dat verdachte alleen wilde meewerken aan het opstellen van een reclasseringsadvies wanneer dit in beeld en geluid opgenomen kon worden, zodat er de garantie was van een juiste weergave van de gesprekken. Ook zou verdachte alleen aan een (ambulant) pro Justitia-onderzoek meewerken wanneer dit in beeld en geluid opgenomen werd. Verdachte bleef bij zijn voorwaarden, ook toen hem werd meegedeeld dat door zijn weigering mee te werken aan een pro Justitia-onderzoek, het onderzoek naar de haalbaarheid van een terbeschikkingstelling met voorwaarden niet kon worden voortgezet. Volgens verdachte is er bij hem geen psychische problematiek. Als behandeling nodig is, dan wil hij dat wel ondergaan, maar niet in een klinische setting.

Het hof acht het zeer zorgelijk dat verdachte door zijn financiële problemen zo wanhopig werd dat hij geen andere uitweg zag dan onderhavig delict te plegen. Daarnaast betreurt het hof het dat verdachte weinig tot geen inzicht heeft willen geven in zijn persoon, door niet (volledig) mee te werken aan de reclasseringsrapportages en het onderzoek door het PBC. Dit geldt temeer nu uit de rapporten blijkt dat er ook in het verleden grote zorgen waren over een gebrekkige ontwikkeling dan wel ziekelijke stoornis van de geestvermogens van verdachte.

Dat verdachte thans mee wil werken aan een gedragsdeskundig onderzoek indien dit door middel van geluidsopnamen wordt opgenomen, maakt dit niet anders, nu het op deze wijze verbinden van een voorwaarde aan zijn medewerking, wordt aangemerkt als een weigering om mee te werken aan een dergelijk onderzoek (vergelijk *NJ 2006/108*). Het hof zal het namens verdachte gedane verzoek om een nieuw gedragsdeskundig onderzoek dan ook afwijzen, nu verdachte zijn medewerking aan een dergelijk onderzoek slechts onder zijn voorwaarden wil verlenen.

Op grond van hetgeen omtrent de persoon en de persoonlijke omstandigheden van verdachte bekend is geworden, waaronder met name het feit dat in maart 2009 omtrent verdachte is vastgesteld dat sprake lijkt van een bijna 18-jarige man met een gedragsstoornis en een bedreigde persoonlijkheidsontwikkeling richting een antisociale persoonlijkheidsstoornis, alsmede de bevindingen van de deskundigen bij het PBC in 2019 dat de gedragskenmerken van verdachte kunnen worden geduid als narcistische persoonlijkheidstrekken, stelt het hof vast dat bij verdachte ten tijde van het incident sprake was van een gebrekkige ontwikkeling dan wel ziekelijke stoornis van de geestvermogens. Dat het PBC deze vaststelling van een

persoonlijkheidsstoornis vanwege het gebrek aan medewerking niet heeft kunnen doen, maakt dit niet anders. Verdachte is na zijn relatief korte verblijf in Het Poortje in 2009 niet behandeld voor de gedragsstoornis en bedreigde persoonlijkheidsontwikkeling die aldaar geconstateerd zijn. Wel blijkt van een zorgelijke geestelijke ontwikkeling van verdachte in de jaren hierna.

Nu voorts sprake is van een door verdachte begaan misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld, dient vervolgens vastgesteld te worden of de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen eist dat verdachte ter beschikking wordt gesteld. Naar het oordeel van het hof dient ook deze vraag bevestigend te worden beantwoord. De aanleiding van het incident was gelegen in de financiële problemen van verdachte. Deze financiële problemen bestaan nog steeds en zullen na de detentie van verdachte niet minder groot zijn geworden. Gelet op de in het rapport van het PBC omschreven risicofactoren en de ernst van het delict waaruit ontegenzeggelijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen voortvloeit, acht het hof een behandeling in dwingend kader noodzakelijk.

Verdachte heeft immers geen enkel ziekte-inzicht getoond en heeft verklaard geen reden te zien voor een behandeling, anders dan hulp bij het verkrijgen van woonruimte en een baan en bij het afbetalen van zijn schulden. Naar het oordeel van het hof kan dan ook niet worden volstaan met een behandeling in een vrijwillig kader.

Nu uit het rapport van de reclassering van 12 december 2019 blijkt dat geen voorwaarden kunnen worden geformuleerd die aan de maatregel verbonden zouden kunnen worden om het gevaar afdoende af te wenden, is het hof, alles afwegende, van oordeel dat de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen eist dat aan verdachte naast de gevangenisstraf de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswege wordt opgelegd.

De Hoge Raad overweegt dat het hof het (voorwaardelijke) verzoek van de raadsvrouw tot het laten plaatsvinden van een nader gedragskundig onderzoek heeft afgewezen. Daarbij heeft het hof onder meer betrokken dat het eerder in deze zaak opgemaakte rapport van de psychiater uit 2018 vermeldt dat 'verdachte, zodra hij het woord "psychiater" hoort, aangeeft dat hij niet met onderzoeker wil praten' en dat de verdachte van 4 maart 2019 tot 12 april 2019 is opgenomen in het PBC, maar de verdachte zijn medewerking aan het daar te verrichten onderzoek grotendeels heeft geweigerd. Daarnaast heeft het hof vastgesteld dat Reclassering Nederland op 12 december 2019 heeft geadviseerd over de vraag of de oplegging van terbeschikkingstelling met voorwaarden in plaats van met bevel tot verpleging van overheidswege haalbaar was. Uit dit rapport blijkt dat er volgens de verdachte bij hem geen



sprake was van psychische problematiek en dat de verdachte alleen aan onderzoek wilde meewerken als dit werd opgenomen, ook toen hem werd meegedeeld dat door zijn weigering mee te werken aan een pro Justitia-onderzoek, het onderzoek naar de haalbaarheid van een terbeschikkingstelling met voorwaarden niet kon worden voortgezet. Het hof heeft daaruit geconcludeerd dat op basis van dit rapport geen voorwaarden kunnen worden geformuleerd die aan de maatregel verbonden zouden kunnen worden om het gevaar voor de veiligheid van personen of goederen afdoende af te wenden. In aansluiting hierop heeft het hof overwogen dat het ook in het kader van het (voorwaardelijke) verzoek handhaven van de voorwaarde dat geluidsopnamen worden gemaakt van de gesprekken met de onderzoeker(s) 'wordt aangemerkt als een weigering om mee te werken aan een dergelijk onderzoek'. Hieruit volgt dat het hof aan het door de verdachte stellen van deze voorwaarde de niet onbegrijpelijke gevolgtrekking heeft verbonden dat de verdachte nog immer niet bereid was volledig mee te werken met gedragskundig onderzoek.

De Hoge Raad oordeelt, gelet daarop, en in aanmerking genomen wat het hof op grond van de reeds voorhanden zijnde rapportages kon vaststellen over de verdachte, het in de overwegingen van het hof besloten liggende oordeel dat de noodzaak tot het laten plaatsvinden van dat onderzoek niet is gebleken, geen blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting terwijl het evenmin onbegrijpelijk is. Dat wordt niet anders door de omstandigheid dat de raadvrouw heeft aangevoerd dat het NIFP en de penitentiaire inrichting waar de verdachte verbleef zich niet verzetten tegen het opnemen van de gesprekken.

ANNOTATIE

## **Post-Keskin: mishandeling horen getuigen in verband met noodweer.**

***mr. J.H.J. Verbaan***

### ***Commentaar bij HR 28 september 2021, ECLI:NL:HR:2021:1280.***

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie mishandeling is bewezen verklaard, dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van de aangever en de getuige als getuigen ontoereikend is gemotiveerd, althans dat het gebruik van de eerder door deze getuigen afgelegde verklaringen voor het bewijs onverenigbaar is met artikel 6 lid 3 aanhef en onder d EVRM, omdat de verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen.

Het hof heeft het beroep op noodweer verworpen en het (voorwaardelijke) verzoek tot het horen van de aangever en de getuige als getuigen afgewezen. Het hof heeft daartoe overwogen dat ter terechtzitting in hoger beroep door de verdediging een beroep op noodweer is gedaan, op nader in de pleitnotities van de verdediging aangevoerde gronden. De verdediging heeft verzocht de verdachte vrij te spreken van de ten laste gelegde mishandeling.

Anders dan de politierechter is het hof van oordeel dat het beroep op noodweer moet worden opgevat als een bewijsverweer. Onder mishandeling in de zin van artikel 300 Sr moet worden verstaan 'het aan een ander toebrengen van lichamelijk letsel of pijn zonder dat daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestaat'. Noodweer staat derhalve als rechtvaardigingsgrond in de weg aan het stilzwijgende bestanddeel 'zonder dat daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestaat' van het delict mishandeling.

Het beroep op noodweer kan naar het oordeel van het hof niet slagen nu de daaraan door de verdediging ten grondslag gestelde feiten niet aannemelijk zijn geworden. Die lezing wordt weerlegd door de door het hof gebezigde bewijsmiddelen. Het hof heeft geen reden om aan de juistheid en betrouwbaarheid van de inhoud van die bewijsmiddelen, in het bijzonder de aangifte van aangever en de verklaring van de getuige, te twijfelen.

In het geval dat het hof het bovenstaande bewijsverweer niet honoreert, heeft de raadvrouw

verzocht als getuigen te horen aangever en getuige. Aan de voorwaarde die aan dit voorwaardelijk getuigenverzoek is gesteld, is voldaan. Op de beoordeling van dit voorwaardelijk verzoek is van toepassing het noodzaakcriterium. Zoals het hof hierboven heeft vastgesteld, zijn de verklaringen van aangever en getuige betrouwbaar. (...) Van noodzaak om de getuigen te horen is niet gebleken.

Op grond van het bovenstaande verwerpt het hof het gevoerde bewijsverweer en wijst het voorwaardelijk getuigenverzoek af.

De Hoge Raad overweegt dat het hof het bewezen verklaarde heeft gekwalificeerd als mishandeling en dat onder mishandeling in de zin van artikel 300 Sr onder meer het opzettelijk aan een ander toebrengen van lichamelijk letsel of pijn zonder dat daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestaat, moet worden verstaan (vgl. ECLI:NL:HR:2014:2677). Daaruit volgt dat wederrechtelijkheid een bestanddeel van het delict 'mishandeling' vormt. De Hoge Raad overweegt dat het in ECLI:NL:HR:2021:576 ingegaan is op de beoordeling van verzoeken tot het oproepen en horen van getuigen door de feitenrechter, in de situatie dat zo'n verzoek betrekking heeft op een getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al – in het vooronderzoek of anderszins – een verklaring heeft afgelegd met een belastende strekking.

De Hoge Raad haalt de rechtsoverwegingen 2.8, 2.9.1, 2.9.2, 2.12.1, 2.12.2 en 2.12.3 uit dat arrest aan en overweegt dat het hof het verzoek tot het horen van de aangever en de getuige heeft afgewezen omdat van de noodzaak om deze getuigen te horen niet is gebleken. De Hoge Raad oordeelt dat dat oordeel niet zonder meer begrijpelijk is. Aan dat verzoek is immers ten grondslag gelegd dat de verklaringen van de aangever en de getuige een belastende strekking hebben omdat deze getuigen hebben verklaard over het geven van een vuistslag door de verdachte en de direct daaraan voorafgaande gebeurtenissen, dat de verdachte weliswaar erkent dat hij de aangever heeft geslagen maar betwist wat die getuigen hebben verklaard over de toedracht daarvan, dat de verklaring van de aangever door de rechtbank is gebruikt voor het bewijs en dat de verklaringen van de aangever en getuige van belang zijn voor de beoordeling van het beroep van de verdachte op noodweer en – daarmee samenhangend – het bewijs van de wederrechtelijkheid van de ten laste gelegde mishandeling. De Hoge Raad neemt hierbij in aanmerking dat het hof, met verwerping van het beroep op noodweer, de bewezenverklaring heeft aangenomen op grond van onder meer de door de verdachte betwiste verklaringen van de aangever en de getuige zonder dat de verdediging deze getuigen heeft kunnen ondervragen, terwijl het hof niet blijkt ervan heeft gegeven te hebben nagegaan, op de in het genoemde arrest weergegeven wijze, of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces. Daarvoor volstaat niet, zoals het hof in de motivering van de afwijzing van het verzoek tot het horen van de aangever en de getuige tot

uitdrukking heeft gebracht, dat het hof heeft geoordeeld dat het geen reden had te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de eerder door hen afgelegde verklaringen.

RECHTSPRAAK

## **Heeft het hof de verwerping van het betrouwbaarheidsverweer mede doen steunen op een bij de rechter-commissaris afgelegde getuigenverklaring die niet tot het dossier behoort?**

### ***Heeft het hof de verwerping van het betrouwbaarheidsverweer mede doen steunen op een bij de rechter-commissaris afgelegde getuigenverklaring die niet tot het dossier behoort?***

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat het hof de verwerping van een verweer mede heeft doen steunen op een bij de rechter-commissaris afgelegde getuigenverklaring die niet tot het dossier behoort.

Het hof heeft het vonnis van de rechtbank bevestigd onder aanvulling van (onder meer) de bewijsmotivering. In de aanvullende bewijsoverweging heeft het hof tot uitdrukking gebracht dat de verklaring die de getuige [getuige 1] in 2019 heeft afgelegd aan de raadsheer-commissaris geen afbreuk doet aan de betrouwbaarheid van de verklaringen die [getuige 1] in 2015 of 2016 aan de politie en de rechter-commissaris heeft afgelegd, waaronder de voor het bewijs gebezigde verklaring. Uit de onder 2.2.4 opgenomen opsomming van stukken waarvan de korte inhoud ter terechtzitting van 12 november 2019 is meegedeeld volgt dat [getuige 1] in 2015 en 2016 drie verklaringen aan de politie heeft afgelegd.

Voor zover al zou moeten worden aangenomen dat het hof met de vermelding van een of meer aan 'de rechter-commissaris' afgelegde verklaringen acht heeft geslagen op een stuk dat zich niet in het dossier bevindt – waarbij de Hoge Raad opmerkt dat zich bij de aan hem toegezonden stukken een proces-verbaal van bevindingen van 14 augustus 2017 van de raadsheer-commissaris bevindt waaraan als bijlage is gehecht een verklaring van [getuige 1] aan de rechter-commissaris van 2 december 2015 in de strafzaak tegen [betrokkene 1] –, kan dit gelet op de ondergeschikte betekenis van deze verwijzing voor het oordeel van het hof over de betrouwbaarheid van de voor het bewijs gebruikte verklaring van [getuige 1], bij gebrek aan belang niet tot cassatie leiden.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1388

**Zaaknummer:** 19/05468

**Rechters:** J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en A.E.M. Röttgering

**Advocaten:** J.P.W. Nijboer

**Wetsartikelen:** 359 Sv

RECHTSPRAAK

## **Geen afschrift van dagvaarding in hoger beroep verzonden aan raadvrouw van verdachte, artikel 48 Sv.**

### ***Geen afschrift van dagvaarding in hoger beroep verzonden aan raadvrouw van verdachte, artikel 48 Sv.***

Het cassatiemiddel klaagt dat in strijd met artikel 48 Sv geen afschrift van de dagvaarding in hoger beroep aan de raadvrouw van de verdachte is gezonden.

Bij de stukken die aan de Hoge Raad zijn gezonden, bevindt zich een brief van advocaat N.F.M. Osta, gericht aan de strafgriffie van het hof Den Haag, die volgens een verzendcontrolerapport daar is binnengekomen op 24 december 2018 en die inhoudt dat zij de verdachte in hoger beroep als raadvrouw bijstaat.

Bij de stukken bevindt zich ook het dubbel (een kopie) van de dagvaarding in hoger beroep. Noch uit mededelingen gesteld op dat dubbel noch uit enig ander stuk dat aan de Hoge Raad is gezonden, kan blijken dat een afschrift van die dagvaarding aan Osta is gezonden.

Volgens het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep is daar noch de verdachte noch diens raadvrouw verschenen.

Uit wat hiervoor is vermeld vloeit het ernstige vermoeden voort dat ten aanzien van de dagvaarding in hoger beroep het voorschrift van de tweede volzin van artikel 48 Sv niet is nageleefd. Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof en wijst de zaak terug naar het gerechtshof Den Haag, opdat de zaak opnieuw wordt berecht en afgedaan.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1337

**Zaaknummer:** 19/05248

**Rechters:** J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en M.J. Borgers

**Advocaten:** N.F.M. van Osta

**Wetsartikelen:** 48 Sv



RECHTSPRAAK

**Kon hof bij strafbepaling ter zake van het onder 3 bewezen verklaarde feit (valsheid in geschrift), dat niet aan 's hofs oordeel was onderworpen, uit re-integratieplan van reclassering blijken onverschillige houding van verdachte betrekken?**

***Kon hof bij strafbepaling ter zake van het onder 3 bewezen verklaarde feit (valsheid in geschrift), dat niet aan 's hofs oordeel was onderworpen, uit re-integratieplan van reclassering blijken onverschillige houding van verdachte betrekken?***

Het cassatiemiddel klaagt over de strafbepaling ter zake het onder 3 bewezen verklaarde feit dat niet aan het oordeel van het hof was onderworpen.

Indien bij samenloop van feiten het hoger beroep niet tegen het vonnis in zijn geheel maar slechts tegen een of meer van die feiten is gericht, zal het hof – in geval van vernietiging ten aanzien van de sanctieoplegging – op grond van artikel 423 lid 4 Sv voor de niet aan zijn oordeel onderworpen feiten de sanctie moeten 'bepalen'. Dit betekent dat het hof moet beslissen welk gedeelte van de hoofdstraf en/of bijkomende straf(fen) en/of maatregel(en) geacht moet(en) worden door de eerste rechter te zijn opgelegd ter zake van het feit dat of de feiten die niet aan het oordeel van het hof is/zijn onderworpen. Het staat het hof niet vrij daarbij omstandigheden te betrekken die in eerste aanleg niet aan de orde zijn geweest (vgl. HR 2 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK3202).

Nu het re-integratieplan van de reclassering van 17 augustus 2017 waarnaar het hof verwijst, dateert van na de datum waarop de rechtbank uitspraak heeft gedaan, heeft het hof – door bij het bepalen van de straf voor feit 3, als bedoeld in artikel 423 lid 4 Sv, de uit dit re-integratieplan blijken onverschillige houding van de verdachte te betrekken – miskend wat hiervoor is vooropgesteld.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de 'strafbepaling' ter zake van het onder 3 bewezen verklaarde, wijst de zaak terug naar het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1397

**Zaaknummer:** 20/00623

**Rechters:** J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en A.E.M. Röttgering

**Advocaten:** L.E.G. van der Hut

**Wetsartikelen:** 359 Sv en 423 Sv

RECHTSPRAAK

## **Heeft hof nagelaten overschrijding van redelijke termijn in eerste aanleg bij strafoplegging te betrekken?**

### ***Heeft hof nagelaten overschrijding van redelijke termijn in eerste aanleg bij strafoplegging te betrekken?***

Het derde cassatiemiddel klaagt dat het hof heeft nagelaten de schending van de redelijke termijn in eerste aanleg bij de strafoplegging te betrekken. Het vierde cassatiemiddel klaagt dat in de cassatiefase de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Gelet op wat de raadsman ter terechtzitting in hoger beroep heeft aangevoerd over de overschrijding van de redelijke termijn in eerste aanleg, had het hof er blijk van moeten geven te hebben onderzocht of sprake is van een overschrijding van de redelijke termijn in eerste aanleg en zo ja, welk rechtsgevolg hieraan dient te worden verbonden. Nu het hof dat heeft nagelaten, is de strafoplegging ontoereikend gemotiveerd. Het cassatiemiddel klaagt daarover terecht.

Dat leidt echter niet tot cassatie nu de aan de verdachte opgelegde geheel voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden meebrengt dat ook als wordt aangenomen dat de redelijke termijn in eerste aanleg is overschreden, het hof had kunnen volstaan met de constatering van die overschrijding.

Ook het vierde cassatiemiddel is terecht voorgesteld. Bovendien doet de Hoge Raad uitspraak nadat meer dan twee jaren zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Een en ander brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Gelet op de aan de verdachte opgelegde geheel voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden zal de Hoge Raad volstaan met het oordeel dat de redelijke termijn in cassatie is overschreden, en is er geen aanleiding om aan dat oordeel enig ander rechtsgevolg te verbinden.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1275

**Zaaknummer:** 18/05078

**Rechters:** V. van den Brink, A.L.J. van Strien en M. Kuijer

**Advocaten:** R.J. Baumgardt, P. van Dongen en S. van den Akker

**Wetsartikelen:** 6 EVRM

RECHTSPRAAK

**Afwijzing van in appelschriftuur gedaan en ter terechtzitting in hoger beroep gehandhaafd (voorwaardelijk) verzoek nader gedragsdeskundig onderzoek betreffende verdachte te laten plaatsvinden, omdat noodzaak daartoe niet is gebleken. Kan stellen van voorwaarden worden aangemerkt als weigering mee te werken?**

***Afwijzing van in appelschriftuur gedaan en ter terechtzitting in hoger beroep gehandhaafd (voorwaardelijk) verzoek nader gedragsdeskundig onderzoek betreffende verdachte te laten plaatsvinden, omdat noodzaak daartoe niet is gebleken. Kan stellen van voorwaarden worden aangemerkt als weigering mee te werken?***

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het (voorwaardelijke) verzoek een gedragsdeskundig onderzoek betreffende de verdachte te laten plaatsvinden.

Het hof heeft het (voorwaardelijke) verzoek van de raadvrouw tot het laten plaatsvinden van een nader gedragskundig onderzoek afgewezen. Daarbij heeft het hof onder meer betrokken dat het eerder in deze zaak opgemaakte rapport van de psychiater [betrokkene 3] uit 2018 vermeldt dat ‘verdachte, zodra hij het woord “psychiater” hoort, aangeeft dat hij niet met onderzoeker wil praten’ en dat de verdachte van 4 maart 2019 tot 12 april 2019 is opgenomen in het Pieter Baan Centrum, maar de verdachte zijn medewerking aan het daar te verrichten onderzoek grotendeels heeft geweigerd. Daarnaast heeft het hof vastgesteld dat Reclassering Nederland op 12 december 2019 heeft geadviseerd over de vraag of de oplegging van terbeschikkingstelling met voorwaarden in plaats van met bevel tot verpleging van overheidswege haalbaar was. Uit dit rapport blijkt dat er volgens de verdachte bij hem geen sprake was van psychische problematiek en dat de verdachte alleen aan onderzoek wilde meewerken als dit werd opgenomen, ook toen hem werd meegedeeld dat door zijn weigering mee te werken aan een pro Justitia-onderzoek, het onderzoek naar de haalbaarheid van een

terbeschikkingstelling met voorwaarden niet kon worden voortgezet. Het hof heeft daaruit geconcludeerd dat op basis van dit rapport geen voorwaarden kunnen worden geformuleerd die aan de maatregel verbonden zouden kunnen worden om het gevaar voor de veiligheid van personen of goederen afdoende af te wenden. In aansluiting hierop heeft het hof overwogen dat het ook in het kader van het (voorwaardelijke) verzoek handhaven van de voorwaarde dat geluidsopnamen worden gemaakt van de gesprekken met de onderzoeker(s) 'wordt aangemerkt als een weigering om mee te werken aan een dergelijk onderzoek'. Hieruit volgt dat het hof aan het door de verdachte stellen van deze voorwaarde de niet onbegrijpelijke gevolgtrekking heeft verbonden dat de verdachte nog immer niet bereid was volledig mee te werken met gedragskundig onderzoek.

Gelet daarop, en in aanmerking genomen wat het hof op grond van de reeds voorhanden zijnde rapportages kon vaststellen over de verdachte, geeft het in de overwegingen van het hof besloten liggende oordeel dat de noodzaak tot het laten plaatsvinden van dat onderzoek niet is gebleken, niet blijkt van een onjuiste rechtsopvatting terwijl het evenmin onbegrijpelijk is. Dat wordt niet anders door de omstandigheid dat de raadvrouw heeft aangevoerd dat het NIFP en de penitentiaire inrichting waar de verdachte verbleef zich niet verzetten tegen het opnemen van de gesprekken.

Het cassatiemiddel faalt.

De Hoge Raad (...) verwerpt het beroep voor het overige.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1282

**Zaaknummer:** 20/01440

**Rechters:** V. van den Brink, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

**Advocaten:** H. Sytema

**Wetsartikelen:**

RECHTSPRAAK

**Is bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat feiten in periode van 1-4-2012 tot en met 17-2-2015 zijn begaan, toereikend gemotiveerd? Is strafoplegging, voor zover in strafmotivering van diezelfde pleegperiode wordt uitgegaan, begrijpelijk?**

***Is bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat feiten in periode van 1-4-2012 tot en met 17-2-2015 zijn begaan, toereikend gemotiveerd? Is strafoplegging, voor zover in strafmotivering van diezelfde pleegperiode wordt uitgegaan, begrijpelijk?***

Het cassatiemiddel klaagt dat de bewezenverklaring van de in de zaak met parketnummer 16-706094-14 ten laste gelegde feiten 1 en 2, voor zover deze inhoudt dat die feiten ‘in de periode van 1 april 2012 tot en met 17 februari 2015’ zijn begaan, ontoereikend is gemotiveerd, althans dat de strafoplegging niet zonder meer begrijpelijk is voor zover in de strafmotivering van diezelfde pleegperiode wordt uitgegaan.

De klacht dat de bewezenverklaring van de feiten 1 en 2 ontoereikend is gemotiveerd voor zover die inhoudt dat de verdachte ‘in de periode van 1 april 2012 tot en met 17 februari 2015’ heeft deelgenomen aan een criminele organisatie respectievelijk het telen en aanwezig hebben van hennep heeft medegepleegd, omdat uit de bewijsvoering niet kan volgen dat de aanvangsdatum van die feiten op 1 april 2012 was gelegen, is tevergeefs voorgesteld. Die klacht miskent immers dat een dergelijke bewezenverklaring niet betekent dat de verdachte gedurende de gehele periode de hem verweten handelingen heeft verricht (vgl. HR 2 juli 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE3728, r.o. 3,4). Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Het hof heeft in de strafmotivering overwogen dat de verdachte ‘bijna drie jaar’ onderdeel heeft uitgemaakt van een criminele organisatie en dat sprake is geweest van een ‘langdurig’, grootschalig, georganiseerde en beroepsmatige wijze van hennepcultuur, waarmee het hof tot uitdrukking heeft gebracht de duur van de periode waarin het bewezen verklaarde is begaan, van belang te achten voor de strafoplegging. Uit het verhandelde ter terechtzitting kan niet

zonder meer blijken waaraan het hof de vaststelling heeft ontleend dat de verdachte gedurende een periode van 'bijna drie jaar' bij de criminele organisatie en bij hennepteelt was betrokken. Mede gelet op wat namens de verdachte daarover is aangevoerd, had het hof de oplegging van de straf in dit opzicht nader moeten motiveren. Het cassatiemiddel is in zoverre terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de strafoplegging, wijst de zaak terug de zaak naar het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, opdat de zaak ten aanzien daarvan opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1399

**Zaaknummer:** 19/05515

**Rechters:** J. de Hullu, M.J. Borgers en C. Caminada

**Advocaten:** J.P.W. Nijboer

**Wetsartikelen:** 359 Sv



RECHTSPRAAK

**Was sprake van ‘ernstige bezwaren’ tegen verdachte ten tijde van het door de officier van justitie gegeven bevel tot afname van celmateriaal ten behoeve van DNA-onderzoek als bedoeld in artikel 151b lid 1 Sv?**

***Was sprake van ‘ernstige bezwaren’ tegen verdachte ten tijde van het door de officier van justitie gegeven bevel tot afname van celmateriaal ten behoeve van DNA-onderzoek als bedoeld in artikel 151b lid 1 Sv?***

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat sprake was van ‘ernstige bezwaren’ tegen de verdachte ten tijde van het door de officier van justitie gegeven bevel tot afname van celmateriaal van de verdachte ten behoeve van DNA-onderzoek, als bedoeld in artikel 151b lid 1 Sv.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet worden vooropgesteld dat voor het bestaan van ‘ernstige bezwaren’ als bedoeld in artikel 151b lid 1 Sv meer is vereist dan enkel een redelijk vermoeden van schuld aan het in die bepaling bedoelde misdrijf ter zake waarvan het bevel tot afname van celmateriaal ten behoeve van een DNA-onderzoek wordt gegeven (vgl. HR 18 februari 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZDo647).

Het hof heeft geoordeeld dat ten tijde van het door de officier van justitie gegeven bevel tot afname van celmateriaal ten behoeve van een DNA-onderzoek als bedoeld in artikel 151b lid 1 Sv, ‘ernstige bezwaren’ tegen de verdachte bestonden. Daaraan heeft het hof ten grondslag gelegd dat de telefoon van de verdachte in de nacht voor de woningoverval een mast in de pleegplaats [plaats] heeft aangestraald, de aangevers hadden verklaard dat hoogstwaarschijnlijk bekenden van hen bij de overval betrokken waren en de verdachte voor een van de aangevers gewerkt had, en de verdachte op de pleegdatum beschikte over een bestelbus zoals die was waargenomen nabij de plaats delict. Hierbij heeft het hof klaarblijkelijk betrokken dat die bestelbus blijkens een opdruk toebehoorde aan autoverhuurbedrijf [A] en ten tijde van het afgeven van het bevel uit onderzoek van de politie was gebleken dat op de pleegdatum slechts drie personen een bestelbus van het waargenomen

merk en type hadden gehoord bij dat autoverhuurbedrijf, en de verdachte op het tijdstip van de woningoverval een van die bestelbussen in gebruik had. Een en ander getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is evenmin onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

De Hoge Raad (...) verwerpt het beroep voor het overige.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1281

**Zaaknummer:** 19/05347

**Rechters:** V. van den Brink, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

**Advocaten:** Th.O.M. Dieben en G.A. Jansen

**Wetsartikelen:** 151b Sv

RECHTSPRAAK

## **Is kader uit post-Keskin ook van toepassing op rechtmatigheidsgetuigen?**

### ***Is kader uit post-Keskin ook van toepassing op rechtmatigheidsgetuigen?***

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van [verbalisant 1], [verbalisant 5] en [verbalisant 6].

De Hoge Raad herhaalt de relevante overwegingen uit ECLI:NL:HR:2017:1015, inhoudende dat een tot de zittingsrechter gericht verzoek tot het horen van getuigen door de verdediging moet worden gemotiveerd. De Hoge Raad herhaalt de relevante overwegingen uit ECLI:NL:HR:2021:576 (post-Keskin), inhoudende dat in bepaalde gevallen het belang bij het oproepen en horen van getuige moet worden voorondersteld, zodat van de verdediging geen nadere onderbouwing van dit belang mag worden verlangd.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel stelt de Hoge Raad het volgende voorop. In zijn arrest van 4 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1015 heeft de Hoge Raad geoordeeld dat een tot de zittingsrechter gericht verzoek tot het horen van getuigen door de verdediging moet worden gemotiveerd. Deze motiveringsplicht houdt in dat de verdediging ten aanzien van iedere door haar opgegeven getuige moet toelichten waarom het horen van deze getuige van belang is voor enige in de strafzaak op grond van artikel 348 en 350 Sv te nemen beslissing. Aan dit motiveringsvereiste ligt ten grondslag dat de rechter in staat wordt gesteld de relevantie van het verzoek te beoordelen, mede in het licht van de onderzoeksbevindingen zoals deze zich op het moment van het verzoek in het dossier bevinden. Als het verzoek tot het horen van getuigen wordt gedaan met het oog op de onderbouwing van een verweer dat betrekking heeft op de rechtmatigheid van het voorbereidend onderzoek en strekt tot toepassing van artikel 359a Sv, wordt van de verdediging gevergd dat zij gemotiveerd uiteenzet waarom daartoe getuigen moeten worden gehoord.

In zijn arrest van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 heeft de Hoge Raad aandacht besteed aan de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak *Keskin/Nederland* (EHRM 19 januari 2021, nr. 2205/16) en de betekenis van die uitspraak voor

de beoordeling van verzoeken tot het oproepen en horen van getuigen door de Nederlandse strafrechter en voor het gebruik van verklaringen van getuigen voor het bewijs in gevallen waarin de verdediging niet een behoorlijke en effectieve mogelijkheid heeft gehad om het ondervragingsrecht uit te oefenen. Deze uitspraak heeft aanleiding gegeven de eisen met betrekking tot de onderbouwing van verzoeken van de verdediging tot het oproepen en horen van getuigen bij te stellen waar het gaat om getuigen die een verklaring met een belastende strekking hebben afgelegd. Die bijstelling houdt – kort gezegd en voor zover hier van belang – in dat in bepaalde gevallen het belang bij het oproepen en horen van een getuige moet worden voorondersteld, zodat van de verdediging geen nadere onderbouwing van dit belang mag worden verlangd. Dat is aan de orde als het verzoek betrekking heeft op een getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al – in het vooronderzoek of anderszins – een verklaring heeft afgelegd met een belastende strekking. Het gaat dan om een verklaring die door de rechter voor het bewijs van het ten laste gelegde feit zou kunnen worden gebruikt of al is gebruikt. Daarvan is in ieder geval sprake als de rechter in eerste aanleg een verklaring van een getuige voor het bewijs heeft gebruikt, en de verdediging in hoger beroep het verzoek doet deze getuige op te roepen en te (doen) horen.

In de onderhavige zaak heeft de raadsman van de verdachte verzocht om drie personen als getuige op te roepen en te horen over – kort gezegd – de rol van [betrokkene 5] in de strafzaak tegen de verdachte en de verslaglegging daarover in processen-verbaal die in opdracht van het hof zijn opgesteld. De raadsman heeft daartoe aangevoerd dat deze personen in de opgestelde aanvullende processen-verbaal doelbewust de door het hof gestelde vragen niet of onjuist hebben beantwoord om te voorkomen dat zou worden ontdekt dat [betrokkene 5] een verboden, gestuurde (burger)infiltrant of (burger)informant zou zijn geweest. De raadsman heeft in dat verband een beroep gedaan op artikel 359a Sv. Het verzoek strekt er dus toe dat de verdediging door middel van het horen van die getuigen de rechtmatigheid van het voorbereidend onderzoek aan de orde wil stellen, en betreft niet het horen van een getuige over een door deze persoon afgelegde verklaring zoals die door de rechter voor het bewijs van het ten laste gelegde feit zou kunnen worden gebruikt of al is gebruikt. In deze situatie geldt de in het hiervoor genoemde arrest van 4 juli 2017 neergelegde regel dat het verzoek tot het oproepen en het horen van getuigen door de verdediging moet worden gemotiveerd. Het arrest van 20 april 2021 heeft daarin geen verandering gebracht.

Het hof heeft het verzoek tot het horen van [verbalisant 1], [verbalisant 5] en [verbalisant 6] als getuigen afgewezen op de grond dat dit verzoek onvoldoende is onderbouwd. Het hof heeft daarbij betrokken dat deze personen, naar aanleiding van verweren van de raadsman op de terechtzitting van 20 december 2017 en in opdracht van het hof, in aanvullende processen-

verbaal vragen over de positie en de rol van [betrokkene 5] hebben beantwoord, dat uit deze antwoorden geen concrete aanwijzingen naar voren zijn gekomen dat deze personen niet naar waarheid hebben verklaard, dat op grond van die processen-verbaal niet aannemelijk is geworden dat [betrokkene 5] een infiltrant of informant is geweest, en dat er in het licht van de aanvullende processen-verbaal door de verdediging onvoldoende concreet is onderbouwd waarover [verbalisant 1], [verbalisant 5] en [verbalisant 6] nog zouden moeten worden ondervraagd. Gelet op wat hiervoor is overwogen, getuigt het oordeel van het hof niet van een onjuiste rechtsopvatting. In het licht van de onderbouwing van het verzoek door de verdediging, die kort gezegd betrekking heeft op de rechtmatigheid van een beweerdelijk met [betrokkene 5] gemaakte afspraak over het afleggen van verklaringen ten aanzien van medeverdachten, is dat oordeel ook niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

De Hoge Raad vermindert de opgelegde gevangenisstraf in verband met schending van de redelijke termijn.

De Hoge Raad (...) verwerpt het beroep voor het overige.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1279

**Zaaknummer:** 19/02166

**Rechters:** V. van den Brink, A.L.J. van Strien en M.J. Borgers

**Advocaten:** C.F. Korvinus

**Wetsartikelen:** 6 EVRM

RECHTSPRAAK

## **Post-Keskin. Afwijzing in arrest toereikend gemotiveerd? Schending ondervragingsrecht?**

### ***Post-Keskin. Afwijzing in arrest toereikend gemotiveerd? Schending ondervragingsrecht?***

Het cassatiemiddel klaagt dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van [aangever] en [getuige] als getuigen ontoereikend is gemotiveerd, althans dat het gebruik van de eerder door deze getuigen afgelegde verklaringen voor het bewijs onverenigbaar is met artikel 6 lid 3 aanhef en onder d EVRM, omdat de verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen.

De Hoge Raad herhaalt de relevante overwegingen uit ECLI:NL:HR:2021:576 (post-Keskin) met betrekking tot de beoordeling van verzoeken tot het oproepen en horen van getuigen door de feitenrechter in de situatie dat het verzoek betrekking heeft op getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al (in vooronderzoek of anderszins) een verklaring heeft afgelegd met belastende strekking.

Het hof heeft het verzoek tot het horen van [aangever] en [getuige] afgewezen omdat van de noodzaak om deze getuigen te horen niet is gebleken. Dat oordeel is niet zonder meer begrijpelijk. Aan dat verzoek is immers ten grondslag gelegd dat de verklaringen van [aangever] en [getuige] een belastende strekking hebben omdat deze getuigen hebben verklaard over het geven van een vuistslag door de verdachte en de direct daaraan voorafgaande gebeurtenissen, dat de verdachte weliswaar erkent dat hij [aangever] heeft geslagen maar betwist wat die getuigen hebben verklaard over de toedracht daarvan, dat de verklaring van [aangever] door de rechtbank is gebruikt voor het bewijs en dat de verklaringen van [aangever] en [getuige] van belang zijn voor de beoordeling van het beroep van de verdachte op noodweer en – daarmee samenhangend – het bewijs van de wederrechtelijkheid van de ten laste gelegde mishandeling. De Hoge Raad neemt hierbij in aanmerking dat het hof, met verwerping van het beroep op noodweer, de bewezenverklaring heeft aangenomen op grond van onder meer de door de verdachte betwiste verklaringen van [aangever] en [getuige] zonder dat de verdediging deze getuigen heeft kunnen ondervragen, terwijl het hof niet blijkt

ervan heeft gegeven te hebben nagegaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces. Daarvoor volstaat niet, zoals het hof in de motivering van de afwijzing van het verzoek tot het horen van [aangever] en [getuige] tot uitdrukking heeft gebracht, dat het hof heeft geoordeeld dat het geen reden had te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de eerder door hen afgelegde verklaringen.

Het cassatiemiddel slaagt.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof en wijst de zaak terug naar het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, opdat de zaak opnieuw wordt berecht en afgedaan.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1280

**Zaaknummer:** 19/03090

**Rechters:** V. van den Brink, A.L.J. van Strien en M.J. Borgers

**Advocaten:** P.H.L.M. Souren

**Wetsartikelen:** 6 EVRM

RECHTSPRAAK

**1. Kwalificatieklacht. Is sprake van ‘meermalen gepleegd’?  
2. Verandering van wetgeving, verlaagd strafmaximum.  
Heeft hof verzuimd bij strafoplegging het ten gunste van  
verdachte gewijzigde sanctierecht toe te passen? 3.  
Motivering bijkomende straf van openbaarmaking van  
uitspraak.**

***1. Kwalificatieklacht. Is sprake van ‘meermalen gepleegd’? 2.  
Verandering van wetgeving, verlaagd strafmaximum. Heeft hof  
verzuimd bij strafoplegging het ten gunste van verdachte gewijzigde  
sanctierecht toe te passen? 3. Motivering bijkomende straf van  
openbaarmaking van uitspraak.***

**Tweede middel**

Het cassatiemiddel klaagt in de eerste plaats dat het hof het bewezen verklaarde ten onrechte heeft gekwalificeerd als meermalen te zijn gepleegd.

Het hof heeft bewezen verklaard dat de verdachte (kort gezegd) in de periode van 28 juli 2014 tot en met 1 juni 2016 geen deugdelijke administratie heeft gevoerd of doen voeren en niet alle administratie, in elk geval niet de voorraadadministratie en/of de crediteurenadministratie, aan de curatoren heeft afgegeven. Uit de bewijsvoering blijkt dat in die periode van bijna twee jaar, meerdere voor de bewezenverklaring relevante strafbare gedragingen van de verdachte op uiteenliggende tijdstippen kunnen worden onderscheiden die de delictsomschrijving zelfstandig vervullen. Zo blijkt uit de bewijsmiddelen onder meer dat voorafgaand aan het faillissement van [A] BV geen crediteuren- en geen voorraadadministratie is bijgehouden en dat de administratie in 2014 ondoorzichtig is gemaakt door een stelselwijziging ten opzichte van 2013 waarbij per 2014 geen omzet per vestiging meer werd verantwoord, en dat na het faillissement van die BV de verdachte bij de curator als de administratie van de BV een grote hoeveelheid dozen met los gestorte ordners en papieren heeft ingeleverd, terwijl dit niet de



gehele administratie van [A] BV betrof en dat de verdachte – nadat hij de vragen van de curatoren over de ontbrekende administratie niet afdoende had beantwoord – geen gebruik heeft gemaakt van de hem geboden gelegenheid om zijn administratie op orde te brengen.

Gelet op een en ander getuigt het oordeel van het hof dat het bewezen verklaarde meermalen is gepleegd niet van een onjuiste rechtsopvatting en is het niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Het cassatiemiddel klaagt verder dat het hof heeft verzuimd bij de strafoplegging het ten gunste van de verdachte gewijzigde sanctierecht toe te passen.

Nu uit het in de conclusie van de advocaat-generaal onder 20 tot en met 23 genoemde wettelijk kader blijkt dat de regels van het sanctierecht ten gunste van de verdachte zijn veranderd ten aanzien van de ten laste van hem bewezen verklaarde gedragingen, die tot 1 juli 2016 strafbaar waren op grond van artikel 343 (oud) Sr en sindsdien op grond van artikel 344a Sr, had het hof het uit artikel 344a Sr voortvloeiende mildere sanctieregime met een strafmaximum van vier jaren gevangenisstraf behoren toe te passen in plaats van dat uit artikel 343 (oud) Sr met een strafmaximum van zes jaren gevangenisstraf (vgl. HR 11 oktober 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ8193, r.o. 2.8). Gelet hierop is het cassatiemiddel in zoverre terecht voorgesteld.

Dat hoeft echter niet tot cassatie te leiden, nu de verdachte onvoldoende belang heeft bij vernietiging van de bestreden uitspraak op dit punt. De door het hof opgelegde (deels voorwaardelijke) gevangenisstraf van tien maanden ligt immers ver onder het strafmaximum van artikel 344a Sr, terwijl uit de overwegingen van het hof naar voren komt dat het hof bij het bepalen van de hoogte van de straf is uitgegaan van de concrete ernst van het strafbare feit en de persoon van de verdachte.

#### **Vierde middel**

Het cassatiemiddel klaagt over de strafmotivering. Het klaagt in het bijzonder dat het hof ter motivering van de oplegging van de bijkomende straf van openbaarmaking van de uitspraak heeft overwogen dat ‘zeer recent (...) wederom het faillissement is uitgesproken van een B.V. waarbij verdachte was betrokken’, terwijl niet is vastgesteld dat de verdachte in verband daarmee voor enig strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld.

Het cassatiemiddel faalt omdat geen rechtsregel eraan in de weg staat dat de rechter bij de strafoplegging rekening houdt met een zeer recent faillissement. Voor zover het cassatiemiddel steunt op de opvatting dat het hof hiermee alleen rekening mocht houden als

de verdachte in verband daarmee voor enig strafbaar feit onherroepelijk zou zijn veroordeeld, miskent het dat bij de regels over het in de strafoplegging betrekken van niet ten laste gelegde feiten – zoals uiteengezet in bijvoorbeeld HR 19 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2391 – wordt gedoeld op andere strafbare feiten en niet op overige omstandigheden die de rechter van belang vindt voor de strafoplegging, zoals de betrokkenheid van de verdachte bij een (zeer recent) faillissement. Ook overigens is de strafoplegging van de bijkomende straf toereikend gemotiveerd.

### **Beslissing**

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

---

**Instantie:** Hoge Raad

**Datum uitspraak:** 28-09-2021

**ECLI:** ECLI:NL:HR:2021:1398

**Zaaknummer:** 20/00409

**Rechters:** J. de Hullu, A.E.M. Röttgering en C. Caminada

**Advocaten:** R.J. Baumgardt, P. van Dongen en S. van den Akker

**Wetsartikelen:** 359 Sv